

Sprawozdanie z działalności TMMB w 2021 roku

Wieniec od TMMB pod pomnikiem NSPJ

Rokrocznie w styczniu odbywały się w Bydgoszczy uroczystości upamiętniające rocznicę powrotu naszego miasta do Polski. Po mszy świętej w kościele pw. Świętej Trójcy sprawowanej przez ks. prałata dr. Bronisława Kaczmarka, wikariusza generalnego diecezji bydgoskiej, proboszcza parafii pw. Świętej Trójcy, odbywała się ceremonia składania wieńców i kwiatów pod pomnikiem Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ul. Seminaryjnej.

Wieniec pod pomnikiem Najświętszego Serca Pana Jezusa składa Jerzy Derenda, prezes TMMB. Fot. Marek Chelminiak.

Niestety, w 2021 roku, ze względu na pandemię, uroczystości zostały odwołane. W kościele pw. Świętej Trójcy nie odbył się koncert pieśni patriotycznych i żołnierskich w wykonaniu orkiestry Muzyków Bydgoskich EMBAND przy I LO w Bydgoszczy pod dyrekcją Ewy Makuli, podobnie jak uroczystość pod pomnikiem przy ul. Seminaryjnej.

W 101. rocznicę powrotu Bydgoszczy do Polski pod pomnikiem Najświętszego Serca Pana Jezusa, ufundowanym z wdzięczności za odzyskanie niepodległości, odbyło się mające rangę symbolu złożenie

dwóch wieńców. Pierwszy pochodził od parafii pw. Świętej Trójcy, drugi ufundowany, dzięki pani prezes Annie Szyperskiej, przez przedsiębiorstwo „Zieleń Miejska Sp z o.o.” Drugi w imieniu mieszkańców naszego miasta został złożony przez Jerzego Derendę, prezesa Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy.

Na początku lutego 2021 roku ukazał się kolejny, 22. numer „Dziennika Bydgoszczy” – pisma wydawanego przez TMMB. Na jego łamach zamieszczamy obszerną publikację poświęconą inżynierom i technikom w 100-lecie niepodległości naszego miasta. Artykuł powstał na podstawie opracowania pod kierunkiem mgr. inż. Andrzeja Myśliwca i mgr. Witolda Szyłmana.

Dr Joanna Derenda-Lukasik pisze o 95-leciu Państwowego Zespołu Szkół Muzycznych im. Artura Rubinsteina – szkoły, która zapisała się na stałe w dziejach naszego miasta. Autorka ilustruje publikację licznymi zdjęciami młodych muzyków.

Polecamy też obszerny fotoreportaż o składaniu wieńców i kwiatów na najstarszych bydgoskich cmentarzach: Starofarnym i Nowofarnym – wydarzenie odbyło się w miejsce odwołanej w 2020 r. kwesty. Uczczono też pamięć kpt. Wacława Denhoffa-Czarnockiego, bohaterskiego adiutanta marszałka J. Piłsudskiego. Pod pomnikiem ufundowanym przez IPN, staraniem TMMB i bydgoskich Piłsudczyków, kwiaty złożyli m.in. wojewoda kujawsko-pomorski Mikołaj Bogdanowicz, wicemarszałek województwa Zbigniew Ostrowski, wiceprezydent Bydgoszczy Michał Sztybel, prezes TMMB Jerzy Derenda, Jarosław Lewandowski, wydawca książek o J. Piłsudskim oraz Krzysztof Rogucki, historyk i autor publikacji o kpt. W. Denhoffie-Czarnockim. Kwiaty złożone zostały także na cmentarzu Starofarnym.

W tym numerze zamieściliśmy również obszerny fotoreportaż pt. „Zakwitły balkony i skwery”, czyli podsumowanie efektów dorocznego konkursu organizowanego przez TMMB pod patronatem Prezydenta Bydgoszczy Rafała Bruskiego opatrzone pięknymi zdjęciami.

W „Dzienniku Bydgoszczy” pojawiło się też wspomnienie pośmiertne o Tadeuszu Stanisławie Chęsym, wybitnym inowrocławianinie, prezesie TMMI, właścicielu drukarni POZKAL i prezesie Zarządu Spółki SOLANKI.

40. rocznica Bydgoskiego Marca 1981

Rok 2021 został ustanowiony w naszym mieście Rokiem Bydgoskiego Marca '81. Odbyły się uroczystości z okazji 40-lecia tego wydarzenia. Organizatorem było miasto Bydgoszcz, a wśród partnerów znaleźli się, m.in. WiMBP, NSZZ RI Solidarność, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego i Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy. W skład Komitetu Honorowego weszli: prezydent Bydgoszczy

Prezydent RP Andrzej Duda dekoruje Jana Rulewskiego Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.

Goście zwiedzają wystawę przy ul. 19 Marca 1981. Fot. Robert Sawicki.

powiedział: *To dzięki Wam możemy mówić o wolnej Polsce. To Wy porwaliście polski naród i doprowadziliście do obalenia komunizmu. To, co wydarzyło się w Bydgoszczy 19 marca 1981 roku, to zaraz po wydarzeniach z sierpnia 1980 roku jedno z najważniejszych wydarzeń, o których mówiło się nie tylko w Polsce, ale i za granicą.* Podczas uroczystości Jan Rulewski, który był główną postacią bydgoskiego marca 1981, został uhonorowany przez prezydenta RP Andrzeja Dudę Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.

Uroczystościom towarzyszyły m.in.: finał konkursu dla uczniów szkół średnich „Marzec Bydgoszcz Solidarność”, który odbył się w dniu 12 marca w Miejskim Centrum Kultury i wystawa „Bydgoska droga do wolności - 40. rocznica Marca 1981 roku” organizowana przez WiMBP w Bydgoszczy w dniu 15 marca. Były też inne atrakcje, np. koncert piosenek wolnościowych, pokaz zabytków ze zbiorów MOB, spacer „Szlakiem Bydgoskiego Marca '81”, wystawa „Przystań Wspomnień - Bydgoski Marzec '81 w plakacie” oraz „Fotograficzny Wehikuł Czasu Marka Chełminiaka”, ogłoszenie konkursu na wykonanie muralu w przestrzeni miejskiej poświęconego wydarzeniom Bydgoskiego Marca '81.

Czekamy na Koncerty Maryjne z Różą

Szanowni Państwo, Pandemia Covid-19 pokrzyżowała nam wiele wspólnych planów. Po raz drugi w maju br. nie mogły się odbyć Koncerty Maryjne z Różą w bydgoskiej Katedrze organizowane przez Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy na czele z prezesem – Jerzym Derendą we współpracy z Oddziałem Kujawsko-Pomorskim Polskiego Związku Chórów i Orkiestr w Bydgoszczy. Chóry, które corocznie występowały w Katedrze nie działają jeszcze lub powoli budzą się do życia. Jest to proces bardzo trudny, wymagający wielkiej odpowiedzialności i zachowania rygorów do realizacji.

Kilka dni temu pożegnaliśmy Prezesa najstarszego chóru Bydgoskiego „Hal-ka” - nieodżałowanego druha ś.p. Krzysztofa Sowę, gorącego orędownika Koncertów Maryjnych z Różą, niezwykle aktywnego chórzysty i działacza. Ale nadzieja podtrzymuje nas w planowaniu dalszych przedsięwzięć! Już dziś myślimy o organizacji Konkursu Chórów i Orkiestr o puchar Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Wciąż myślimy o uczestnictwie w Koncertach Maryjnych z Różą, jeśli nie w tym, to na pewno w maju przyszłego roku. Nie poddamy się. Chóry i orkiestry muszą działać! To jest nasza misja, to jest nasza wola! Prezesowi TMMB – Jerzemu Derendzie życzymy, żeby Koncerty Maryjne z Różą jak najszybciej ponownie ożyły! Już dziś zapraszamy melomanów z Bydgoszczy, województwa i nie tylko.

Z poważaniem

Prof. dr hab. Janusz Stanecki

Prezes Oddziału Kujawsko-Pomorskiego PZChiO w Bydgoszczy

Nie tracimy nadziei

Kiedy przez Bydgoszcz przechodziła kolejna fala pandemii, mieliśmy wielką nadzieję, że będzie naprawdę ostatnią kończącą wyrzeczenia, cierpienia i tragedie. Stało się inaczej. Rosnąca lawinowo fala zakażeń i zgonów zmusiła nas, dla ratowania ludzkiego życia, do odwołania kolejnych X Koncertów Maryjnych z Różą. Mamy nadzieję, że w 2022 roku bydgoska katedra znów zabrzmi chóralnymi śpiewami i cudowną muzyką ku czci patronki Bydgoszczy Matki Bożej Pięknej Miłości. Co wcale nie oznacza, że zapomnimy o cudownych pieśniach Maryjnych i muzyce sakralnej. Będą ją nam przypominać on-line najpiękniejsze fragmenty poprzednich koncertów maryjnych.

Serdecznie zapraszam

Jerzy Derenda

Prezes Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy

Wystartował konkurs „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni”

Dorocznym zwyczajem w maju ruszył konkurs „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni” 2021 r., który początkami swego istnienia sięga 1835 roku. To m.in. dzięki kolejnym jego edycjom Bydgoszcz niezmiennie zaliczana jest do najbardziej ukwieconych miast w Polsce. Konkurs organizowany przez Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy we współpracy ze spółdzielniami mieszkaniowymi oraz radami osiedli objęty jest honorowym patronatem Prezydenta Bydgoszczy Rafała Bruskiego, dzięki czemu ranga wydarzenia wciąż rośnie. Patronat medialny sprawuje redakcja „Expressu Bydgoskiego”. Konkurs TMMB skierowany jest do wszystkich mieszkańców zainteresowanych pięknem Bydgoszczy:

- po pierwsze, spółdzielni mieszkaniowych: Bydgoska Spółdzielnia Mieszkaniowa, Fordońska Spółdzielnia Mieszkaniowa, Spółdzielnia Mieszkaniowa Budowlani, Spółdzielnia Mieszkaniowa SiM, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Zjednoczeni”, RSM „Jedność”, SM „Komunalni” i innych, a także wspólnot mieszkaniowych. Spółdzielnie na terenie swego działania typują najlepsze obiekty do uhonorowania podczas finału konkursu. Laureaci otrzymają dyplomy TMMB oraz nagrody wręczane przez sponsorów;

- po drugie, zainteresowanych mieszkańców naszego miasta, instytucji, zakładów pracy, szkół, placówek szkolno-wychowawczych i innych, które włączą się

w urządzanie skwerów, zieleńców, ogródków przydomowych, ukwieconych balkonów itp. Laureatów wytypowały rady osiedli. Podczas zapisów prowadzonych przez rady osiedli wydawane były talony upoważniające do bezpłatnego odbioru sadzonek roślin ozdobnych ufundowanych przez miasto Bydgoszcz. Liczba talonów była ograniczona, a wydawanie odbywało się zgodnie z harmonogramem – wg kolejności zgłoszeń, do wyczerpania puli. Bezpłatne talony na rośliny ozdobne lub narzędzia ogrodnicze w konkursie „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni” na 2021 r. wydawane były tylko przez bydgoskie rady osiedli, które włączyły się w organizację konkursu. Przedstawiciele tych rad mogli się zgłaszać w dniach 27, 28, 31 maja do siedziby TMMB przy ul. Jezuickiej 4 w godzinach 10.00-16.00. po przydzieloną grupie osiedli lub osiedlu pulę talonów. Talony te uczestnicy konkursu mogli odbierać w dniach 1, 2, 4, 7 i 8 czerwca 2021 roku we wskazanych radach osiedli. Po szczegóły dotyczące odbioru talonów i zapisów do konkursu na osiedlach odsyłaliśmy pod nr. telefonów: – Stary Fordon, Tatrzańskie – tel. 660-794-345; Szwederowo – tel. 660-794-359; Wzgórze Wolności – tel. 660-794-356; Wilczak, Jary – tel. 660-794-351; Okole, Prądy, Miedzyń – tel. 660-794-353; Górzyskowo – tel. 511-729-042; Bartodzieje – tel. 505- 045-164; Bielawy – tel. 694-829-475; Błonie – tel. 792-240-451; Nowy Fordon – tel. 660-794-342; Flisy – tel. 608-741-659; Glinki, Rupienica – tel. 660-794-338; Wyżyny – tel. 606-928-134; Jachcice – tel. 58-58-784; Piaski – tel. 660-794-357; Kapuściska, Zimne Wody – tel. 660-794-335; Łęgnowo – tel. 660-794-346; Łęgnowo Wieś – tel. 660-794-362; Czersko Polskie – tel. 660-794-335; Leśne – tel. 660-794-348. Liczba talonów była ograniczona. Ich wydawanie podczas zapisów do konkursu odbywało się do wyczerpania puli. Otrzymane w radach osiedli talony można było realizować (zgodnie z informacją umieszczoną na talonach) do 15 czerwca w Gospodarstwie Ogrodniczym „Florita” przy ul. Fordońskiej 19 (wejście od ul. Cegielnianej);

- po trzecie, zgłoszenia od osób indywidualnych, które wyjątkowo były też przyjmowane w siedzibie Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy przy ul. Jezuickiej 4, a także pisemnie pod adresem Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy, 85-169 Bydgoszcz, skrytka pocztowa 17 lub e-mailem: biuro @tmmb.pl, względnie telefonicznie pod numerem: 52 345-44-34.

Laureatów wytypowała też redakcja „Expressu Bydgoskiego”.

Przy ocenie pod uwagę brane były przede wszystkim: ogólne wrażenie ocenianego obiektu, układ kompozycyjny uwzględniający trafność doboru gatunków oraz odmian roślin i kwiatów.

Konkurs trwał od maja do października 2021 roku. Zapisy przyjmowane były od 24 maja do 17 września br. Listy laureatów wytypowanych przez spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, rady osiedli miały zostać

złożone w nieprzekraczalnym terminie do 15 września (wtorek) 2021 r. w siedzibie Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy przy ul. Jezuickiej 4 pisemnie lub e-mailem: biuro@tmmb.pl.

Rozstrzygnięcie konkursu planowane było na początek października 2021 roku.

Mieczysław Boguszyński w Zarządzie TMMB

Lek. med. Mieczysław Boguszyński został powołany na członka Zarządu Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy. Była to jednomyślna decyzja statutowego organu Stowarzyszenia z dnia 15 czerwca 2020 roku. Godzi się w tym miejscu przypomnieć, że Pan doktor cieszy się wielkim autorytetem całej kadry medycznej, a także bydgoszczan. W naszym mieście był dyrektorem Szpitala XXX-lecia (obecnie Szpitala Uniwersyteckiego nr 2 im. dr. Jana Bizuela), następnie organizatorem i pierwszym dyrektorem Państwowego Szpitala Klinicznego im dr. Antoniego Jurasza (obecnie Szpitala Uniwersyteckiego nr 1 w Bydgoszczy). Medycynie i jej historii poświęcił bez reszty swoje życie. Z wielką pasją dokumentuje wszelkie ślady bydgoskiej medycyny. W trosce o prawdę historyczną, przegląda archiwa i prywatne zbiory, prowadzi konsultacje z historykami i pracownikami służby zdrowia. Gromadzi unikatowe dokumenty i korespondencję właśnie po to, by, jak cytuje za polską noblistką Olgą Tokarczuk: „Co się wydarza, a nie jest opowiedziane, przestaje istnieć i umiera”. Dzięki temu jest autorytetem i najpewniejszym źródłem wiedzy dotyczącej medycyny w Bydgoszczy i regionie. Nominacja lek. med. Mieczysława Boguszyńskiego na członka Zarządu TMMB nie jest dziełem przypadku. Przecież Stowarzyszenie z rodowodem sięgającym 1832 roku stawia sobie za cel kontynuowanie historii i tradycji Bydgoszczy. Pan Doktor wstąpił do TMMB 12 września 2006 roku, by tu dalej realizować swoje życiowe pasje, nie tylko jako lekarz, ale także wielki przyjaciel naszego miasta i regionu. Od tego czasu służył swoją przebogatą wiedzą jako przewodnik słynnych wycieczek „Bydgoszcz za zamkniętymi drzwiami”, m.in. w centrum miasta i jej okolicy.

Po studiach dwadzieścia lat pracowałem w moim rodzinnym Szubinie, od 1978 roku – w Bydgoszczy. Tu pozazawodowo zafascynowała mnie historia miasta. W tym rola, jaką w czasach zaboru pruskiego, w budzeniu tożsamości narodowej, odegrali lekarze: dr Emil Waryński, dr Jan Biziel, dr Michał Hoppe i dr Władysław Piórek – mówi lek. med. Mieczysław Boguszyński. – Ich działalność zachęciła mnie do szerszego zainteresowania się przeszłością lecznictwa bydgoskiego.

Uchwała Zarządu TMMB o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego

Zarząd TMMB w dniu 25 czerwca 2021 roku po zapoznaniu się z protokołem Komisji Rewizyjnej z merytorycznego badania sprawozdania finansowego za rok 2020 podjął uchwałę zatwierdzającą sprawozdanie.

Konkurs na najlepsze prace o Bydgoszczy

W roku 2021 zorganizowany został konkurs o nagrody Prezydenta Miasta za związane z Bydgoszczą prace magisterskie i doktorskie, inżynierskie i licencjackie oraz nagrody dla promotorów prac. Podobnie jak w ub.r., z uwagi na pandemię, głosowanie odbyło się w wersji on-line. Wpłynęło 17 prac inżynierskich i licencjackich oraz 22 prace magisterskie. Jednym z członków Kapituły Nagród za Prace Naukowe był prezes Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy Jerzy Derenda. W I etapie wytypowano 11 prac magisterskich oraz 9 prac licencjackich i inżynierskich. Zwycięzcy zostaną wyłonieni w kolejnych etapach. Na uwagę zasługują prace wskazujące praktyczne zastosowania rozwiązań w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarki. Dla przykładu warto wymienić

Paciorecznik ogrodowy, jedna z przepięknych propozycji do ukwiecenia naszych ogródków przydomowych (z pracy inżynierskiej Sebastiana Grubicha).

prace inżynierskie, np. Macieja Bielińskiego (UTP) na temat „Projekt i implementacja internetowego systemu rejestracji i wizualizacji występowania smogu i wybranych gazów w powietrzu”, Mikołaja Majewskiego (UKW), „Przekształcenie układu komunikacyjnego miasta Bydgoszczy w kontekście usprawnienia systemu komunikacji i poprawy stanu bezpieczeństwa” czy Klaudyny Wnęk pt. „Projekt bydgoskiego roweru wodnego” (UTP), a spośród magisterskich, np.: Kamila Graczkowskiego „Smog-źródła, instytucjonalne i administracyjne formy zwalczania i ich efektywność” (BSW), Jakuba Urbaniaka „Adaptacja blokowiska do współczesnych potrzeb na przykładzie bydgoskiego Fordonu” – praca teoretyczna, „Rewitalizacja infrastruktury

społecznej na osiedlu Tatrzańskim w Bydgoszczy” – praca praktyczna (Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu). Szczególne zainteresowanie wzbudziła praca inżynierska Sebastiana Grubicha z UTP na temat: „Przyrodniczo-estetyczne walory przywillowego ogrodu zlikwidowanego blokowiskową zabudową Bydgoszczy”. Wydała się interesująca zwłaszcza w aspekcie konkursu „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni” organizowanego przez Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy, dzięki któremu Bydgoszcz oddycha zielenią. Praca jest przepiękna, przedstawia niezwykle pasję ratowania i tworzenia ogrodów przydomowych, jest nieocenionym przewodnikiem dla wszystkich urządzających ogrody, a urokliwe zdjęcia przepięknych kwiatów, roślin ozdobnych i ich rozmieszczenie po prostu budzą zachwyt. W formie książkowej mogłaby to być nagroda fundowana przez Prezydenta Bydgoszczy dla uczestników konkursu „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni”.

W 77. rocznicę Powstania Warszawskiego. Wieńce i kwiaty pod pomnikiem bohaterów

1 sierpnia 2021 roku o godz. 17.00 przed pomnikiem Powstania Warszawskiego u zbiegu ulic: Czerkaskiej i Gdańskiej w Bydgoszczy odbyła się uroczystość z okazji 77. rocznicy Powstania Warszawskiego. Uczestniczyli w niej wicewojewoda kujawsko-pomorski Józef Ramlau, wicemarszałek województwa Zbigniew Ostrowski, prezydent Bydgoszczy Rafał Bruski, wiceprzewodniczący Rady Miasta Lech Zagłoba-Zyglar, wojsko, harcerze, delegacje społeczeństwa.

W asyście żołnierskiej wieńce pod pomnikiem Powstania Warszawskiego składają: przewodnicząca Sekcji Młodzieżowej dr Ewa Puls, prezes TMMB Jerzy Derenda.
Fot.: stop-klatka TVP3 Bydgoszcz, „Zbliżenia” Wydanie Główne 1 sierpnia 2021 roku.

Poczet sztandarowy Szkoły Podstawowej nr 57 im. TMMB przed uroczystością.
Od lewej: Julia Niedzielska, pośrodku: Karol Wiśniewski, od prawej: Zuzanna Stefańska.
Fot. Iwona Wiśniewska.

W uroczystości wzięły udział także poczty sztandarowe licznych organizacji i społeczeństwa, w tym Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy oraz młodzieży ze Szkoły Podstawowej nr 57, której patronem jest Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy przykładające ogromną wagę do wychowania młodzieży w duchu umiłowania naszej ojczyzny i patriotyzmu. Punktualnie o godz. 17.00 rozległ się głos syren, po którym zaczęły się przemówienia zaproszonych gości. Uroczystość zakończyło składanie wieńców i kwiatów z asystą wojskową pod pomnikiem Powstania Warszawskiego.

Kiedy pojawi się nowa tablica pamięci Karola Szymanowskiego na budynku przy ul. Kozińskiego 5?

Jeden z najwybitniejszych kompozytorów XX wieku, Karol Szymanowski (1882-1937), często odbywał artystyczne podróże po Europie i Stanach

Zjednoczonych. W letnich miesiącach 1921-1922 mieszkał w Bydgoszczy. Tutaj pracował nad operą „Roger”, tutaj narodziły się jego „Ślopiewnie”, czyli cykl 5 pieśni „Słowisień”, „Zielone słowa”, „Św. Franciszek”, „Kalinowe dwory” i „Wanda” na głos i fortepian do słów Juliana Tuwima. Jak pisał Jerzy Waldorff, ten cykl zapoczątkował nowy okres w twórczości kompozytora. W sierpniu 1921 roku uczestniczył on w nadzwyczajnym posiedzeniu w Klubie Polskim, ważnym ośrodku kultury w Bydgoszczy. Towarzyszyło mu rodzeństwo: Stanisława Korwin-Szymanowska (śpiewaczka) i brat Feliks (pianista). W Zbiorach Specjalnych WiMBP w Bydgoszczy zachował się tekst wystąpienia Karola Szymanowskiego. Oto jego fragment:

Szczerze powiem, iż na całym obszarze Polski po raz pierwszy mi się zdarza, by pewna społeczna grupa ludzi, a więc nie moi osobiści przyjaciele, znajomi lub muzycy-fachowcy, wyrażali uznanie dla mojej ciężkiej i nie zawsze wdzięcznej pracy. Za granicą nieraz już dziękowałem za to uznanie w różnych obcych językach – było w tym niemało gorzycy – gdyż dziś po raz pierwszy czynię to po polsku! Nie taję więc mego wzruszenia. Jednak fakt ten, iż czynię to w Bydgoszczy, tak niedawno jeszcze Brombergiem zwanej, jest wielce charakterystyczny.

Pomnik Karola Szymanowskiego przy Filharmonii Pomorskiej. Fot. Marek Chełminiak.

Pierwszy, postać Karola Szymanowskiego przybliżył bydgoszczanom red. Tadeusz Jabłoński, sekretarz redakcji „Dziennika Wieczornego”, (pseudonim Paweł Dzianisz), jednocześnie wiceprzewodniczący Zarządu Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy. Polska rodzina Szymanowskich mieszkała w niewielkiej wsi Tymoszkówka na Ukrainie. Po 1918 roku wyjechała z terenów okupowanych przez armię bolszewicką do Warszawy. W 1966 roku Tadeusz Jabłoński zorganizował cykl imprez poświęconych Karolowi Szymanowskiemu przy życzliwym poparciu pisarza Jarosława Iwaszkiewicza, kuzyna i przyjaciela kompozytora. Następnie na podstawie pamiętników i zachowanych korespondencji ustalił, że szwagier

Karola Szymanowskiego Stefan Bartoszewicz na przełomie 1920/1921 zakupił od urzędnika bankowego Artura Pfeiffera dom przy ul. Kozietulskiego 2 (obecnie nr 5) w Bydgoszczy. Niebawem przeniosła się tam Anna Szymanowska z rodziną. Odtąd kamienica przy ul. Kozietulskiego była jedynym miejscem zamieszkania Szymanowskich. Karol Szymanowski w porze letniej 1921-1922, z przerwą na zagraniczne wojaże artystyczne, mieszkał i pracował w Bydgoszczy. Karol Szymanowski zmarł w 1937 roku. Został pochowany w Krypcie Zasłużonych na Skałce. Jego serce spłonęło podczas Powstania Warszawskiego 6 sierpnia 1944 w kaplicy sióstr Sercanek w kościele Świętego Krzyża.

W 1966 roku, okrzykniętym Rokiem Bydgoskim, red. Tadeusz Jabłoński doprowadził do odsłonięcia na budynku przy ul. Kozietulskiego 5, tablicy pamięci Karola Szymanowskiego. Widnieje na niej napis:

W tym domu przebywał i tworzył w latach 1921-1922 Karol Szymanowski, wybitny kompozytor polski. Tablicę wmurowano w Roku Bydgoskim, staraniem Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy, 1966.

Aktu odsłonięcia dokonał 26 maja 1966 roku w Bydgoszczy Tadeusz Girzejowski, zastępca przewodniczącego Prezydium MRN i przewodniczący Zarządu Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy. Był to jednocześnie punkt kulminacyjny „Dni Szymanowskiego”. Zaraz potem w Miejskiej Bibliotece Publicznej przy Starym Rynku otwarto wystawę poświęconą życiu i twórczości Karola Szymanowskiego. Dni zakończyły się koncertami w klubach „Mozaika” i „Jupiter”. Jednak w trakcie drugiego etapu remontu – ocieplania budynku przy ul. Kozietulskiego 5 w 2011 roku – tablica o dużych gabarytach i ciężarze została czasowo zdemontowana i pozostawiona na terenie robót. Następnie wywieziona, nie wiadomo przez kogo. Do tej pory nie ma odpowiedzi, co naprawdę się z nią stało. Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy od lat zabiega o przywrócenie tablicy upamiętniającej zamieszkanie Karola Szymanowskiego w budynku przy ul. Kozietulskiego 5. Maciej Puto, dyrektor Filharmonii Pomorskiej, przy której znajduje się pomnik Karola Szymanowskiego, jest także zainteresowany przywróceniem tablicy upamiętniającej tego wybitnego kompozytora. Dzięki wsparciu Miejskiego Konserwatora Zabytków Sławomira Marcysiaka idea zaczęła nabierać realnych kształtów. Art. plastyk Dariusz Stopikowski z „DAS ART” Studio w Bydgoszczy już zaproponował nową tablicę ze szkliwa emalierskiego, z dekoracyjnymi lambrekinami, odporną na warunki atmosferyczne. Co istotne, bardzo wyrazistą i bardzo czytelną. W ślad za nią mają pojawić się kolejne tablice przypominające wybitne postaci z życia kulturalnego Bydgoszczy. Jedna informująca, że w latach 1920-1923 przy ul. Dworcowej 34/37 mieściła się pierwsza w Bydgoszczy Wytwórnia Filmowa Polonia-Film należąca do berlińskiego

reżysera, aktora i producenta filmowego Maksymiliana Hausschilda. Następną przypominająca, że w budynku przy ul. Mickiewicza w latach dwudziestych XX wieku znajdował się dom aktora założony przez wybitną aktorkę teatralną Wandę Siemaszkową, dyrektorkę Teatru Miejskiego w Bydgoszczy w latach 1900-1922. Obecnie przygotowywana jest nowa tablica pamięci Karola Szymanowskiego z liternictwem na piaskowcu.

Na temat działalności Karola Szymanowskiego pisali m.in. Jacek Sowiński: „Domek” Karola Szymanowskiego” („Gazeta Pomorska” 17.04.2014) i dr Barbara Gogol-Droźniakiewicz: „Szymanowski mieszkał w Bydgoszczy” („Gazeta Wyborcza” 23.05.2003).

Z odsieczą zabytkowej Fabryce Obrabiarek do Drewna w Bydgoszczy

TMMB nie ustaje w staraniach o ochronę zabytków. Tym razem zgłasza do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków potrzebę wpisania do rejestru zabytków wiekowej Fabryki Obrabiarek do Drewna. Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy wystąpiło z wnioskiem do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków mgr. Sambora Gawińskiego o objęcie ochroną konserwatorską w formie wpisu do rejestru zabytków historycznych zabudowań Fabryki Obrabiarek do Drewna znajdujących się przy ulicy Nakielskiej 53 i 55 w Bydgoszczy. W uzasadnieniu wniosku piszemy m.in: *Jako Towarzystwo dbające o ochronę dziedzictwa kulturowego miasta prosimy o ochronę unikatowych zabudowań Fabryki Obrabiarek do Drewna w Bydgoszczy. Na ten wyjątkowy kompleks składają się:*

1. *Budynek administracyjny, tj. najstarsza część wyżej wymienionej willi, obiekt pokryty łupkiem na elewacji (być może jedyny taki obiekt na terenie województwa kujawsko-pomorskiego) z niezwykle interesującym motywem dwóch skrzyżowanych młotów na osi środkowej. Warto zauważyć, że konstrukcja szkieletowa tego obiektu została ozdobiona niezwykle bogatą oprawą snycerską. Najprawdopodobniej budynek ten wiąże się z uruchomioną w tym miejscu w 1839 r. pierwszą w Bydgoszczy fabryką maszyn.*

2. *Hala montażu.*

Kompleks fabryczny nierozzerwalnie związany jest z historią Bydgoszczy. Jest świadectwem – ciągle żywym – przemysłowego charakteru miasta przełomu XIX i XX wieku, czasu kiedy gród nad Brdą przeżywał dynamiczny rozwój i z miasteczka przekształcił się w metropolię. W nawiązaniu do znaczenia Fabryki Obrabiarek – w dużym stopniu symbolu przemysłowej historii miasta – fabryka ta znalazła się na wyjątkowym szlaku, szlaku TeH2O, Szlaku Wody, Przemysłu i Rzemiosła

(<https://www.bydgoszcz.pl/kultura/rok-bydgoskiego-dziedzictwa-przemyslowego/szlak-teh2o>). Fabryka Obrabiarek do Drewna jest bez wątpienia ważnym elementem tożsamości naszego Miasta. Należy zaznaczyć, że historia Fabryki Obrabiarek do Drewna sięga 1865 r., kiedy to Carl Blumwe uruchomił kuźnię wraz z warsztatem. Nieruchomość przy ulicy Nakielskiej 53 dla potrzeb rozrastającej się firmy została zakupiona w 1878 r. (tradycje przemysłowe parceli sięgają jednak dalej, zapewne przełomu XVIII/XIX w., kiedy działała tam papiernia). Teren zakładu został jeszcze powiększony o przyległe posesje, nabyte przez firmę w 1896 i 1920 r. Pod koniec XIX wieku prężnie działający zakład zatrudniał ponad 100 robotników, a na początku XX wieku posiadał swoje przedstawicielstwa m.in. w Berlinie i Kolonii. W 1921 r. fabryka przeszła w polskie ręce. Maszyny do obróbki drewna produkowane w Bydgoszczy przy ulicy Nakielskiej 53 znajdowały uznanie odbiorców na całym świecie, trafiały m.in. do tak odległych miejsc jak Brazylia, pld.-wsch. Afryka czy Syberia. W 2000 r. zakład został przekształcony w spółkę skarbu państwa. W 2015 r. fabryka świętowała swoje 150. urodziny. Podsumowując, należy podkreślić, że historia zakładu ulokowanego przy Nakielskiej sięga 142 lat. Jednocześnie mówimy tu o ponad 150 latach nieprzerwanej działalności w zakresie produkcji maszyn do obrabiania drewna. Zachowana zabudowa bez wątpienia prezentuje się jako niezwykle cenny, unikatowy zabytek. Biorąc pod uwagę niezwykle historię miejsca oraz ciekawe rozwiązania architektoniczne zachowanych obiektów, kompleks ten zasługuje na szczególną ochronę.

W odpowiedzi, 19 marca 2021 roku Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu, Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków mgr Sambor Gawiński napisał:

Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków uprzejmie informuje, że zawiadomieniem z 02 marca 2021 r. wszczął z urzędu postępowanie w sprawie wpisania do rejestru zabytków:

zespołu zabudowań firmy C. Blumwe i Syn-Odlewnia żelaza. Specjalna Fabryka patentowych osi wagonowych i maszyn do obróbki drewna, następnie Fabryki Obrabiarek do Drewna złożonego z:

1. budynku mieszkalno-administracyjnego, złożonego w części murowanej, tzw. willi Blumwego oraz części szkieletowej

2. hali montażu

położonych na działkach ewidencyjnych nr: 25/10, 27/3 i 28/3 obręb 0066

w miejscowości Bydgoszcz, ul. Nakielska 53-55, g. loco, pow. Bydgoszcz Miasto.

[...] *Jednocześnie informuję, że o oględzinach obiektów zostaną Państwo powiadomieni osobnym pismem. (Strony postępowania mogą zapoznać się z aktami sprawy w siedzibie Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu przy ul. Łaziennej 8 w godzinach pracy urzędu).*

Tekst i zdjęcie: historyk sztuki: Dawid Urbański, konsultacje: historyk sztuki Bogna Derkowska-Kostkowska (TMMB, Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy).

Teksty do „Encyklopedii Bydgoszczy” t. III do końca 2021 roku

8 czerwca 2021 roku w sali konferencyjnej TMMB odbyło się kolejne zebranie członków zespołu redakcyjnego III tomu „Encyklopedii Bydgoszczy”. Uczestniczyli w nim redaktorzy poszczególnych działów, autorzy haseł oraz prezes TMMB Jerzy Derenda. Spotkanie poprowadził przewodniczący zespołu redakcyjnego prof. dr hab. Włodzimierz Jastrzębski, a informacje na temat zaawansowania prac przedstawiła dr Katarzyna Grysińska-Jarmuła. Przedmiotem spotkania był stan prac związanych z przygotowaniem haseł do poszczególnych działów. W III tomie znajdują się działy: przemysł, wyznania, literatura, językoznawstwo, sądownictwo (więziennictwo) adwokatura, gospodarka komunalna (w tym także transport), organizacje społeczne oraz życie codzienne. W sumie to około 1000 haseł, przy czym, część będą stanowiły biogramy. Hasła uzupełnione zostaną materiałem ikonograficznym. Prof. Włodzimierz Jastrzębski dodał, że redakcja jest zdeterminowana, by dzieło było gotowe do druku, z końcem br. wraz z recenzjami i korektami merytorycznymi. Obecnie w opracowaniu redakcyjnym są działy poświęcone literaturze i językoznawstwu. Na ukończeniu są prace w ramach działów: sprawiedliwość oraz wyznania. Zespół redakcyjny zakłada, że niebawem pierwsze działy trafią do recenzji. W dalszej części spotkania dyskutowano o pozyskaniu środków niezbędnych do pokrycia kosztów wydania III tomu. Całość „Encyklopedii Bydgoszczy” zakończy się wydaniem aneksu uzupełniającego.

„Kronika Bydgoska” tom 42/2021

W 2021 roku, wzorem lat ubiegłych, ukazał się nowy, 42 tom „Kroniki Bydgoskiej”. Jak zwykle zaprezentowano w nim teksty o różnorodnej treści. Tradycje powstańcze 1863 r. przypomniał I. Sadurski w artykule poświęconym udziałowi uczniów Gimnazjum Lubelskiego w walkach na terenie Wielkopolski. Część opublikowanych materiałów ma związek z powrotem Bydgoszczy do Polski w 1920 r. i obchodzonym w ubiegłym roku 100-leciem wydarzenia. M.K. Jeleniewski przypomniał tumult

w VI 1921 r., którego ofiarą padł Jan Maciaszek, pierwszy prezydent międzywojennej Bydgoszczy. G. Chmielewska przedstawiła proces osiedlania się polskich uchodźców z ziem wschodnich w Bydgoszczy w 1920 r. Z. Gębołyś i J. Matyasik poświęcili swoje artykuły Bibliotece Miejskiej w Bydgoszczy w przededniu I wojny światowej i w pierwszych latach niepodległości naznaczonych polonizacją kadry i księgozbioru. Zamieszczono także szkic pióra W. Reckwalda pt. „Der Abfall von der polnischen Nationalität und die strafrechtliche Verantwortlichkeit in Polen ab 1945. Die Problematik der sog. Deutschen Volksliste in den besetzten Gebieten 1939 bis 1945”. Autor wrócił do ciągle dyskutowanego zagadnienia odpowiedzialności za odstępstwo od narodowości polskiej w latach wojny i okupacji. W tym tomie znalazło się kilka szkiców dotyczących źródeł i materiałów archiwalnych i bibliotecznych, m.in. M. Zmitrowicz o projekcie digitalizacji zasobów akademickich regionu kujawsko-pomorskiego z zasobu Biblioteki UKW w Bydgoszczy. Ks. P. Hoppe przedstawił obecność Stefana kardynała Wyszyńskiego na bydgoskiej ziemi zarejestrowaną na fotografiach archiwalnych prezentowanych na wystawie w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Bydgoskiej. P. Falkowski przeanalizował zawartość akt osobowych burmistrzów miasta Bydgoszczy w zasobie Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz w Berlinie-Dahlem z perspektywy badań egodokumentalnych oraz prozopograficznych

W najnowszym tomie „Kroniki” znalazły się zwyczajowo zamieszczane wspomnienia i nekrologi. Przystawiono także omówienia i recenzje publikacji dotyczących miasta.

„Kalendarz Bydgoski” na rok 2022. Tu i teraz z przeszłością w tle

Dziś, tu i teraz, z przeszłością w tle – to najkrócej ujęta formuła „Kalendarza Bydgoskiego”, którego zasadniczym celem jest utrzymywanie wysokiego stopnia świadomości przynależności do społeczności obywatelskiej, pokazanie dumy z osiągnięć i efektów pracy na rzecz wspólnego dobra, tak zwanej małej ojczyzny. Obecnie trwają prace redakcyjne i korektorskie nad najbliższym wydaniem, które będzie już 55. z kolei. Atrakcją wydania na rok 2022 jest nowe i nowatorskie spojrzenie fotograficzne na piękniejące miasto dające poczucie zadowolenia i satysfakcji. Okazją będzie jubileusz 50-lecia pracy twórczej wybitnego bydgoskiego fotografika Marka Chelminiaka. Odkryjemy „nową szatę” Bydgoszczy widzianą obiektywem jubilata i miłośniczki miasta Zofii Ruprecht.

Jako zbiorowy pamiętnik bydgoszczan nadal drukować będziemy cykl esejów historycznych, przypominających okres tworzenia państwowości polskiej w germanizowanej latami Bydgoszczy. Przybliżymy życiorysy najwybitniejszych,

najbardziej dla miasta zasłużonych bydgoszczan tego okresu, to jest międzywojnia. Red. Gizela Chmielewska przedstawi dzieje Kresowian, których los skierował do Bydgoszczy, a red. Jolanta Zielazna przypomni Elżbietę Śliwińską, zapomnianą malarzkę bydgoską. Przedstawimy sylwetki współczesnych bohaterów – zasłużonych, oddanych miastu obywateli. Znajdzie się wśród nich dr Maciej Świtoński, bydgoski lekarz, który jednocześnie jest autorem jednej z ostatnich piosenek Krzysztofa Krawczyka, oraz muzyk Piotr Salaber. Sporo miejsca poświęcimy artystom bydgoskim i ich dziełom, popularyzować będziemy liczne książki o Bydgoszczy i nowe nabytki muzealne. Kontynuować będziemy szczegółowy zapis zdarzeń związanych z pandemią, w obszernej kronice zarazy. Tradycyjnie w rozdziale pożegnania przedstawimy zasługi ludzi wyjątkowych, którzy od nas odeszli. Opiszemy też dokonania kolejnych, honorowych obywateli Bydgoszczy.

Z mroków przeszłości wydobędziemy atrakcyjne, a nieznane fakty i zdarzenia, także kryminalne, przybliżymy listy rankingowe w polskim i europejskim wymiarze, na których Bydgoszcz zaczyna zajmować coraz wyższe lokaty. Pokażemy też Bydgoszcz w oparciu o zaktualizowaną informację statystyczną, zwłaszcza pod kątem demograficznym.

Wkrótce monografia cmentarza Nowofarnego

Monografia „Cmentarz Nowofarny w Bydgoszczy. Przewodnik biograficzny” Janusza Umińskiego wraz z przepięknymi zdjęciami nagrobków i alejek wykonanymi przez Marka Chełminiaka liczy kilkaset stron. Jest to profesjonalna praca opatrzona wielką liczbą przypisów i staranną weryfikacją faktów. Zawiera wiele biogramów pochowanych tu wybitnych postaci. Za trud włożony w napisanie publikacji Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy, jako wydawca książki, z serca dziękuje Panu Januszowi Umińskiemu, członkowi Sekcji Wydawniczej TMMB. Trwają końcowe przygotowania monografii do druku. Na zachętę zamieszczamy mały fragment wstępu do tej publikacji:

W celu właściwego uprzyśtępnienia zwiedzania cmentarza i zapoznania się z jego walorami historyczno-artystycznymi – pisze skromnie Janusz Umiński – autor dokonał, być może subiektywnego wyboru grobów najważniejszych postaci związanych z miastem faktem urodzenia, ale w większym stopniu rzeczywistymi dokonaniem na rzecz miasta oraz szerzej regionu i kraju. Stąd, wśród opisanych poniżej sylwetek znajdują się zarówno postaci z kręgu działaczy społecznych, duchowieństwa, nauczycieli, ludzi wolnych zawodów (prawników, lekarzy, przemysłowców), przedstawicieli świata kultury (aktorów, artystów, plastyków, rzeźbiarzy i fotografików), ale także rzemieślników i kupców, żon działaczy.

Reprezentowani są zasłużeni krajoznawcy, turyści i sportowcy. Na cmentarzu pochowano dwu honorowych obywateli miasta, a za zasługi dla Bydgoszczy w dziedzinie kultury, oświaty i nauki czy gospodarki imieniem ponad 30, z opisanych w biogramach ponad 120 postaci, nazwano ulice, place i skwery miasta.

Ojczyzna to kraj dzieciństwa

Miejsce urodzenia

To jest ta mała najbliższa

Ojczyzna

Tadeusz Różewicz *Oblicze ojczyzny*

(Patron Roku 2021)

Konkurs w cieniu pandemii

W czerwcu 2021 roku podsumowano wspólne przedsięwzięcie Pałacu Młodzieży i Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy, czyli VII Powiatowy Interdyscyplinarny Konkurs „Młody Przyjaciel Bydgoszczy”.

Był to już drugi konkurs w czasach pandemii COVID-19, zamknięcia szkół i wyczerpującego zdalnego nauczania. Zajęcia Szkolnych Kół Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy, kół historycznych i klas autorskich przygotowujące do udziału w konkursie opierały się głównie na pogadankach i miniwykładach ilustrowanych prezentacjami. Niestety, nie mogły odbywać się, tak lubiane przez dzieci, wycieczki i gry terenowe. Finału nie udało się zorganizować w auli Wydziału Historycznego, zamkniętego dla studentów Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. Przeprowadzenie siódmej edycji konkursu, to efekt dużego zaangażowania nauczycieli oraz determinacji koordynatorki projektu dr Ewy Puls. Finał odbywał się w dwóch formach: zdalnej dla szkół i stacjonarnej dla uczestników zajęć działającej w Pałacu Młodzieży Akademii Młodych Miłośników Historii. Wzięło w nim udział 46 młodych bydgoszczan z SP 2, SP 14, SP 18, SP 20, SP 25, SP 38, SP 56, SP 57, SP 63 i XV LO. Gros z nich odniosło sukces i zdobyło odznakę „Poznajemy Bydgoszcz” lub brązową odznakę „Młody Przyjaciel Bydgoszczy”. Laureatami konkursu w kategorii „Poznajemy Bydgoszcz” zostali: Aleksandra Orzechowska, Michał Regliński, Igor Pastor, Filip Nowak, Klaudia Kowalska, Nikolas Grygiel, Zuzanna Michałowska, Michalina Buszkiewicz, Karolina Cicha, Mikołaj Gałązka, Emilia Sarecka, Igor Galikowski, Joanna Kasprzak, Weronika Murkocińska i Natalia Popis. Brązową odznakę zdobyli: Marcin Pawlak, Zuzanna Zielińska, Miłosz Marek, Julia Kramm, Piotr Białek, Tobiasz Stempczyński, Hubert Kulczyk, Jakub Małecki, Zuzanna Stefańska,

Weronika Gawrych, Tatiana Leszczyńska, Martyna Felczak, Julia Niedzielska, Wojciech Tomaszewski, Remigiusz Romański, Antoni Żukowski, Weronika Cwynar, Wiktoria Cwynar, Amelia Dadok, Jakub Deleżuch, Damian Rydzewski, Maja Gackowska, Julia Szarczyńska i Maja Tym. Na potrzeby zdalnej formy konkursu w kategorii „Brązowa Odznaka” koordynatorka projektu opracowała specjalny test składający się z dziewięciu zadań sprawdzających umiejętność posługiwania się zdobytą wiedzą, wykorzystania portfolio i stron internetowych. Z kolei znajomość dziedzictwa kulturowego oraz topografii i nazewnictwa miejskiego badało zadanie VIII następującej treści: Opracuj (zgodną z poniższymi danymi) trasę wycieczki adresowanej do rówieśników z innego dużego miasta.

1. Wycieczka trwa ok. 2 godziny zegarowe.
2. Wycieczka rozpoczyna się i kończy w Pałacu Młodzieży.
3. Obiekty i miejsca na trasie nie mogą się powtarzać.
4. Na trasie powinno się znajdować sześć obiektów małej i wielkiej architektury (np. gmachy, rzeźby, pomniki itp.), w tym przynajmniej jeden sakralny.
5. Uwzględnia też dwa tereny zielone (parki i skwery) oraz jeden punkt małej gastronomii (kawiarnie, cukiernie i lodziarnie).

Zadanie IV potwierdziło bogatą wyobraźnię i kreatywność młodych bydgoszczan. Zostało ono wprowadzone do testu z okazji przypadającej w roku 2021 setnej rocznicy urodzin Stanisława Lema. Uczniowie weszli w rolę pisarza i napisali, liczące minimum 300 słów, opowiadanie science fiction pt. *Bydgoszcz za sto lat*. Mieli w nim uwzględnić m.in. nowoczesne rozwiązania komunikacyjne, mieszkalnictwo, handel i usługi oraz branżę rozrywkową.

Pandemia już drugi raz uniemożliwiła organizację uroczystej gali wręczenia odznak „Młody Przyjaciel Bydgoszczy”. Koordynatorka projektu przygotowała specjalny pakiet dla uczestniczących w nim kół i klas autorskich. Pakiet zawierał list skierowany do uczniów (podziękowania za udział w konkursie, dane statystyczne, zaproszenie na VIII edycję i zachęta do skorzystania z oferty z zakresu edukacji regionalnej w Pałacu Młodzieży), odznaki i legitymacje oraz podziękowania dla nauczycieli. Odznaki w imieniu Prezesa TMMB pana Jerzego Derendy wręczyli dyrektorzy szkół na uroczystości zakończenia roku szkolnego lub nadzwyczajnym zebraniu koła.

18 czerwca 2021 roku w sali 214 Pałacu Młodzieży nastąpiło zakończenie roku w pracującej w trybie stacjonarnym Akademii Młodych Miłośników Historii. Kierująca Akademią pani Ewa Puls wręczyła dyplomy ukończenia Akademii, wyróżnienia oraz odznaki: brązowe „Młody Przyjaciel Bydgoszczy”, a także „Znawca Kazimierza i Jego Miasta”. Otrzymali je: Jakub Małecki, Remigiusz Romański, Adam Żukowski i Wojciech Tomaszewski. Ten ostatni, jako jedyny,

otrzymał również certyfikat Młodzieżowego Organizatora Turystyki. Uczestnicy uroczystości przy pomocy techniki „Kosz i walizka” dokonali ewaluacji pracy AMMH. W walizce znalazła się wiedza z zakresu podstaw chronologii, genealogii, heraldyki, historii sztuki, dziedzictwa kulturowego oraz wybranych zagadnień i postaci z dziejów Bydgoszczy. Kosz pozostał pusty. Wyniki testów na poszczególne odznaki potwierdziły, że zainteresowani historią uczestnicy zajęć stałych w Pałacu Młodzieży bardzo dobrze potrafią wykorzystywać tę wiedzę w praktyce. Na zakończenie prowadząca uroczystość przedstawiła ofertę zajęć dla zainteresowanych historią w roku szkolnym 2021/2022. Szczegóły poniżej oraz na stronie internetowej info@palac.bydgoszcz.pl w zakładce aktualności.

Histek

Historia. Warsztaty dla maturzystów, ósmoklasistów i miłośników przeszłości

Trzymodułowy program autorski dr Ewy Puls

Moduł I

Młodzi Badacze Przeszłości, czyli tropiciele dziedzictwa epok

Moduł II

Historia Polski na tle dziejów Europy i Świata

Moduł III

Dzieje „Małej i Wielkiej Ojczyzny”

- **Termin zajęć:** piątek 3 x 45 min./15.45-18.05
- **Wiek uczestników** 10-19 lat

Bydgoskie parki w oczach młodzieży

Rok szkolny 2020/21 był wyjątkowy w dziejach edukacji. Przez wiele miesięcy nauczanie odbywało się zdalnie, czyli przy wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych. Pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 zmusiła uczniów do pozostania w domach. Spośród aktywnych metod nauczania całkowicie została wyłączona wycieczka poznawcza, która przynosi bardzo wysokie efekty nauczania. Nauczyciele ze Szkoły Podstawowej nr 20 w Bydgoszczy postanowili wyciągnąć młodzież z domów i zainteresować ją rodzinnym miastem, jego historią oraz środowiskiem przyrodniczym. Zaplanowali Miejski Konkurs Historyczno-Przyrodniczy – *Wśród pomników przyrody i pomników historii – bydgoskie parki*. Adresatami tego projektu byli uczniowie z klas IV-VIII bydgoskich szkół podstawowych. Trudno było przewidzieć, czy inicjatywa spotka się z zainteresowaniem młodzieży, czy też nie. Ku zaskoczeniu samych organizatorów w konkursie wzięło udział 89 uczestników z 19 szkół podstawowych w Bydgoszczy. Część

Laureaci konkursu. Fot. Iwona Żywiłowska.

prac została stworzona w zespołach dwuosobowych. Zadaniem uczestników było wykonanie albumu na temat jednego z dwóch parków: parku Jana Kochanowskiego lub parku Kazimierza III Wielkiego i placu Wolności. W pracy należało uwzględnić 4 pomniki przyrody ożywionej oraz 3 pomniki artystyczne. Autorzy albumu poszukiwali informacji na temat sfotografowanych obiektów, dokonywali ich selekcji, tworzyli własną narrację, wyrażali opinie i emocje. Oprócz tego musieli się wykazać zdolnościami artystycznymi, tworząc pracę plastyczną zakątką wybranego parku. Projekt miał więc charakter interdyscyplinarny, integrował treści z różnych dziedzin: historii, biologii, geografii, plastyki, muzyki. Nad realizacją konkursu czuwały panie: Klaudia Cepek, Elżbieta Guzman, Arleta Kempa, Katarzyna Pstrong, Magdalena Siewiert-Nowak, Iwona Żywiłowska oraz pan Michał Plewiński. Wszystkie albumy stanowiły dla nas niezwykle ciekawą lekturę, a niektóre wprost nas zachwyciły. Częściej wybierano park Jana Kochanowskiego, który jest bogatszy w pomniki artystyczne. Było w czym wybierać. Oprócz Łuczniczki fotografowano Henryka Sienkiewicza, Karola Kurpińskiego, J.S. Bacha, Grażynę Bacewicz. Na niektórych zdjęciach uczniowie dokonywali pomiaru grubości drzewa w celu określenia jego wieku. Wiele fotografii było ciekawie zaaranżowanych – uczestnicy wykazali się nie tylko pomysłowością, ale także poczuciem humoru. Odnosimy wrażenie, że niektóre dzieci świetnie się bawiły i z chęcią odkrywały walory parków. Towarzyszyli im rodzice, dziadkowie, a także młodsze rodzeństwo. Niektóre prace wydawały się wręcz dziełami sztuki – zwracały uwagę doбором materiałów (ozdobny papier, sznurki, mech,

drewniane elementy, kora drzewa...), a także autorskimi artystycznymi ilustracjami. Zdarzało się, że każda z kart została inaczej zaprojektowana, ale wszystkie stanowiły spójną całość. Finał projektu odbył się 8 czerwca br. w Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu przy ul. Gdańskiej 5. Wszystkie albumy wyeksponowano na wystawie, a uczestników nagrodzono przede wszystkim publikacjami o naszym mieście. Szczególnie dziękujemy za wsparcie panu Prezesowi TMMB Jerzemu Derendzie oraz Radzie Osiedla Bielawy i Radzie Osiedla Leśne. Oprócz albumów wystawę wzbogaciły projekty uczniów naszej szkoły na temat: *Historie ukryte w bydgoskich muralach* oraz projekty murali pt. *Tajemniczy ogród*.

W opinii Arlety Kempy, nauczycielki historii i opiekunki Szkolnego Koła TMMB, konkurs spełnił swoje zadanie. Uczniowie przez bezpośredni kontakt lepiej poznali rolę parków w życiu mieszkańców miasta oraz docenili walory przepięknych bydgoskich parków – oaz zieleni w samym centrum. Nie każde miasto może się poszczycić tak pięknymi zakątkami, gdzie można odpocząć w cieniu topoli czarnej czy dębu szypułkowego, pospacerować, poczytać książkę, jednocześnie obcując z kulturą wysoką. Kto bardziej dociekliwy, dowie się z tabliczek informacyjnych czegoś ciekawego na temat kompozytorów lub innych postaci. A wodotrysk „Potop” nie ma sobie równych! Czy ktoś widział podobną rzeźbę w innym polskim mieście? W tym miejscu warto wyrazić słowa uznania wobec artysty Ferdinanda Lepckego – autora projektu i wykonawcy „Potopu”, odsłoniętego w 1904 roku, jak i wobec współczesnego artysty Michała Pronobisa – twórcy rekonstrukcji dzieła Lepckego zniszczonego w czasie okupacji niemieckiej. Nie mogę pominąć także prof. Zygmunta Mackiewicza, pana Józefa Herolda oraz wielu innych osób, które przyczyniły się do odbudowy tej rzeźby.

Miałam szczęście uczestniczyć w odsłonięciu tej fontanny w 2014 roku. Wydarzenie to było dla mnie wielkim przeżyciem. Wkrótce spełniło się także moje inne marzenie – w czasie wakacyjnej podróży odwiedziłam Coburg w Bawarii – rodzinne miasto Ferdinanda Lepckego. A widząc z oddali środkową część rzeźby ponad krzewami w Rosengarten, wprost drżałam z emocji. Wraz z rodziną odszukałam także „Łuczniczke”. Te dwa spotkania z dziełami niemieckiego artysty zostały oczywiście uwiecznione na fotografiach.

Przed nami kolejny rok szkolny. Jaki będzie? I dzieci, i nauczyciele chcą wracać do szkoły. A jeśli nawet na pewien czas powróci zdalne nauczanie, z pewnością wykorzystamy zdobyte doświadczenia. Bydgoszcz daje ogromne możliwości realizacji różnych projektów edukacyjnych. Mamy już nawet pewne pomysły, ale na razie niech pozostaną naszą tajemnicą.

Z życia Szkoły Podstawowej nr 57 im. Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy w roku szkolnym 2020/2021

Rok szkolny 2020/2021 na pewno zapamiętamy na długo. Monitory, słuchawki, komunikaty: *halo Witek jesteś..., nie słyszę, ojej znowu mnie wyrzuciło, wyłącz głośnik, nic nie widzę na monitorze..., nie mogę się połączyć*

Mimo jakże innego roku nasi uczniowie stanęli na wysokości zadania i nie poddawali się. Osiągali sukcesy w konkursach na etapie ogólnopolskim, wojewódzkim czy powiatowym. Brali udział w projektach i byli aktywni.

W niedzielę, 7 marca 2021 r. odbyło się zdalnie podsumowanie II Olimpiady Historycznej Juniorów. W uroczystości wzięli udział prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego, prof. Krzysztof Mikulski, członkowie Komitetu Głównego Olimpiady oraz sekretarze komitetów okręgowych Olimpiady. W tegorocznym finale Olimpiady Jakub Płotka uczeń klasy VII uzyskał tytuł LAUREATA, a Arkadiusz Sikorski – uczeń klasy VIII tytuł FINALISTY. **Jakub Płotka – uczeń klasy VII Szkoły Podstawowej nr 57 został także laureatem Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z historii, a Arkadiusz Sikorski – finalistą Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z matematyki.** Zuzanna Stefańska z klasy VIII oraz Jakub Płotka z klasy VII są również laureatami XXVI Ogólnopolskiego Konkursu Historycznego im. Majora Marka Gajewskiego „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego w latach 972-1514. Od Cedyni do Orszy” .

Uczniowie naszej szkoły są też wśród LAUREATÓW i FINALISTÓW Międzypowiatowego Konkursu Wiedzy o Powstaniu Warszawskim: Maria Sobkowiak – LAUREAT, Zuzanna Stefańska – LAUREAT i Martyna Felczak – FINALISTA.

Martyna Felczak z klasy VIII otrzymała wyróżnienie za pracę pt. „Jak nie Helcia a Elżbietka walczyła o wolną Polskę” w XIII edycji Wojewódzkiego Konkursu im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej „Oni tworzyli naszą historię”.

Uczniowie klasy VI Martyna Sadowska i Franciszek Lewandowski zostali laureatami XV Ogólnopolskiego Konkursu Historycznego na „Apel Poległych”. Temat tegorocznej edycji: „Apel Poległych ku czci Dzieci i Młodocianych skrzywdzonych lub zamordowanych przez okupantów niemieckich i rosyjskich”. Celem konkursu było kształtowanie świadomości i patriotycznych postaw młodego pokolenia przez upowszechnianie wiedzy o historii Narodu Polskiego na przestrzeni dziejów oraz odnajdywanie ludzi, którzy w imię miłości oddali życie za innych, może mieszkali blisko nas, a obecnie pamięć o nich ulega zapomnieniu.

Uczniowie przez cały rok podczas zajęć Szkolnego Koła Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy przygotowywali się do **III Powiatowego**

Interdyscyplinarnego Konkursu „Młody Przyjaciel Bydgoszczy”. Brązową Odznakę TMMB zdobyły: Weronika Gawrych, Tatiana Leszczyńska, Julia Niedozielska, Zuzanna Stefańska i Martyna Felczak.

Laury zdobywaliśmy również w konkursach miejskich i międzyszkolnych. Wszystkim naszym laureatom gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów.

W Zespole ds. Nazewnictwa Miejskiego

Od lat przedstawiciele TMMB: prezes Jerzy Derenda i wiceprezes dr hab. Marek Romaniuk oraz Wojciech Sobolewski uczestniczą w obradach Zespołu ds. Nazewnictwa Miejskiego. Ich zadaniem jest opiniowanie propozycji nowych nazw lub też wszelkich ich zmian. Dla przykładu ostatnio dyskutowano nad nadaniem nazwy budowniczego miasta **Józefa Święckiego** czy dr. **Jacka Śniegockiego**, który stworzył bydgoską onkologię, należącą do najbardziej znanych renomowanych ośrodków leczniczych w kraju. Także o nadaniu nazwy Parku Bydgoskich Spółdzielców. Opinie te są brane pod uwagę podczas sesji Rady Miasta Bydgoszczy.

oprac. Jerzy Derenda